

Stanisław Godlewski

Zadania samorządu adwokatury po VIII Plenurri KC PZPR

Palestra 15/4(160), 3-11

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zadania samorządu adwokatury po VIII Plenum KC PZPR*

VII i VIII Plena PZPR dokonały zasadniczego przewartościowania pojęć w stosunkach: władza—obywatel, wskazały na służebną rolę władzy względem obywateli, ściślej — względem tej klasy społecznej, w której imieniu wykonuje ona swoje funkcje. W Polsce Ludowej tą klasą jest klasa robotnicza i wobec tego jej interesom przede wszystkim powinna służyć działalność wszystkich ogniw życia politycznego, gospodarczego i społecznego.

Jednym z takich ogniw, które działa w wymiarze sprawiedliwości, jest adwokatura. Jej rola wynika z ustawy i polega na współdziałaniu z sądami i innymi organami państwowymi w zakresie ochrony porządku prawnego oraz na udzielaniu pomocy prawnej zgodnie z prawem i interesem mas pracujących. Tak więc adwokatura jest ściśle związana z Państwem i wolą klasy rządzącej, klasy robotniczej i w naszych warunkach ustrojowych ma współdziałać w kształtowaniu socjalistycznej praworządności w socjalistycznym wymiarze sprawiedliwości. Jej charakter i ustrój musi być zatem zbieżny z ustrojem Państwa. Wszelkie zatem zdarzenia mające wpływ na życie społeczne w naszym kraju wywierają swój wpływ również na adwokaturę.

Na wstępie należy powiedzieć, że adwokatura jako całość śledzi z dużym zainteresowaniem rozwój i realizację zadań Partii i Rządu po VIII Plenum. Środowisko adwokackie z całym przekonaniem udziela poparcia odnowie życia społecznego i politycznego w naszym kraju i w granicach swoich możliwości będzie realizowało zadania wynikające dla niego z uchwał VIII Plenum.

VIII Plenum i nakreślona przez to Plenum realizacja odnowy życia społecznego zobowiązuje organy samorządu zawodowego adwokatury do spojrzenia po nowemu na swoje obowiązki względem społeczeństwa i środowiska zawodowego.

Z problemów, które w nowym świetle postawiło VIII Plenum, a które należałoby rozpatrzyć także w zakresie działania adwokatury, należy wymienić następujące:

- 1) pogłębienie demokracji socjalistycznej w działaniu samorządu;
- 2) podniesienie na wyższy poziom pracy zawodowej, a więc w zakresie bezpośredniego udziału w wymiarze sprawiedliwości oraz w zakresie świadczenia pomocy prawnej ludności;

* Referat wygłoszony na Plenum NRA w dniu 20.III.1971 r.

- 3) wzmocnienie dyscypliny obywatelskiej, a więc w zakresie przestrzegania dyscypliny organizacyjnej, finansowej i postawy społeczno-politycznej;
- 4) rozważenie możliwości poprawy sytuacji finansowej najniżej uposażonych członków adwokatury zarówno czynnych zawodowo jak i emerytów oraz rencistów;
- 5) poprawa warunków pracy.

Adwokatura, której kierunki rozwojowe nakreślone zostały ustawą z 1963 r. i realizowane są do chwili obecnej przez samorząd, zdobywa sobie coraz większe zaufanie organów wymiaru sprawiedliwości, społeczeństwa i władz. A zdobywa dlatego, że coraz bardziej następuje integracja zarówno wewnętrzna jak i z całym społeczeństwem. Jednym ze środków integracji wewnętrznej jest demokratyczność organizacji adwokatury, która polega na pełnej kolegialności działania wszystkich organów adwokatury z zachowaniem zasad centralizmu i uprawnień kierowniczych dla przewodniczących ciał kolegialnych. Demokratyczność organizacji adwokatury polega również na sposobach podziału dochodu w zespole.

Na konferencji partyjnej w Katowicach tow. Gierek powiedział m.in.: „Nasza koncepcja demokracji wywodzi się z zasad ustrojowych socjalizmu i nie ma nic wspólnego ani z burżuazyjno-liberalną wolną grą sił politycznych, ani z anarchicznym stosunkiem do spraw państwa i społeczeństwa”.

Samorząd w dotychczasowej praktyce nie tylko podejmował decyzje kolegialnie, ale sięgał również szeroko do opinii środowiska. W ciągu ostatnich 7 lat nie było żadnej ważniejszej kwestii, która by nie była przedyskutowana na szerokim forum i rozstrzygnięta przez to forum.

Innym zagadnieniem niż kolegialne podejmowanie uchwał i decyzji jest kwestia ich wykonania, te zaś nie mogą być wykonywane kolegialnie. Prawidłowy podział funkcji w kolegialnym organie powinien umożliwić jednostkowe kierowanie wykonaniem tych uchwał i decyzji oraz poddawać kontroli przez kolegialny organ wykonanie powierzonego zadania. Ograniczenie uprawnień w zakresie realizowania takiego podziału funkcji oznaczałoby pozbawienie skuteczności uchwał i decyzji, inaczej mówiąc — prowadziłyby do bezwładności organów samorządu.

W dalszej praktyce samorządu konieczne jest jeszcze szersze sięganie do opinii środowiska, okazuje się bowiem, że nie każde ciało kolegialne wypowiada poglądy dostatecznie reprezentatywne dla środowiska. Demokratyczność organizacji adwokatury, szeroki udział środowiska w rozstrzygnięciu własnych spraw i swoboda krytyki dają naszemu środowisku pełne możliwości socjalistycznego rozwoju. Wynika to z cytowanego przemówienia tow. Gierka, w którym powiedział: „(...) pełniejsze wykorzystanie możliwości zawartych w systemie demokracji socjalistycznej będzie sprzyjać dalszej integracji naszego narodu w budowie socjalizmu (...)”.

W tej wypowiedzi zawarte są ramy rozwojowe również adwokatury, których samorząd musi ściśle przestrzegać, jeśli chce dobrze służyć adwokataturze i społeczeństwu.

Omówienie tego podstawowego zagadnienia było konieczne, aby nie było wątpliwości co do dalszych kierunków rozwojowych adwokatury.

Przechodząc do drugiego zagadnienia, pozwolę sobie przypomnieć następujące zdanie tow. Gierka wypowiedziane na konferencji partyjnej w Katowicach: „Rozwój demokracji socjalistycznej musi oznaczać zarówno pełniejsze korzystanie z praw jak i lepsze wykonywanie obowiązków przez każdego obywatela”.

Odnosi się to również do całej adwokatury i organów samorządu, których wysiłek nie może koncentrować się tylko na formułowaniu postulatów pod adresem władz i urzędów, ale muszą one jednocześnie pamiętać o swojej usługowej roli względem społeczeństwa i państwa. Wykonywanie przez adwokatów obowiązków zawodowych w sposób prawidłowy i terminowy pozwoli organom wymiaru sprawiedliwości na szybkie i praworzędne rozstrzygnięcie. Procedury cywilna i karna, gwarantując prawa stronom, których to praw realizację klient może powierzyć adwokatowi, stawia wymiar sprawiedliwości w pewnej zależności formalnej od sposobu wypełniania obowiązków przez adwokatów, a interesy klienta oddaje w ręce adwokata. Z tych względów niewłaściwe wypełnianie obowiązków zawodowych przez adwokata stanowi nadużycie gwarancji praw procesowych strony.

Oczywiście wykorzystanie przez adwokata wszystkich możliwych środków prawnych w ochronie interesów klienta, chociaż może pozostawać w sprzeczności (np. z dążeniem sądu do zakończenia sprawy), nie oznacza i oznaczać nie może nadużycia prawa. Prawa procesowe stron są wyższego rzędu niż doraźne interesy innych uczestników procesu. W tym zakresie adwokatura spotyka się czasami z niesłusznymi zarzutami utrudniania postępowania organom wymiaru sprawiedliwości, które (tj. zarzuty) są wynikiem niezrozumienia istoty praw strony. Częściej jednak zarzuty utrudniania postępowania nie są pozbawione zasadności. Wielokrotnie bowiem zdarza się, że przedłużanie procesu odbywa się nie tylko ze szkodą dla sprawności wymiaru sprawiedliwości, ale również ze szkodą własnego klienta, który nie zawsze ma co do tego pełną świadomość. Kontrola pracy zawodowej powinna objąć również i ten problem.

Z zagadnieniem pracy zawodowej wiąże się sprawa dostępności usług adwokackich zarówno ze względu na ich cenę jak i miejsce ich świadczenia.

Fakt, że dla wielu klientów opłaty w zespole wydają się być bardzo niskie, nie oznacza wcale, że dla innych nie są one za wysokie w stosunku do ich zarobków. Ceny usług adwokackich, zdaniem niektórych grup klientów, czynią te usługi dla nich niedostępnymi.

Kierownicy zespołów powinni to zagadnienie mieć stale na uwadze, zwłaszcza w wypadku spraw ze stosunków pracy, i ustalać opłatę w zależności od możliwości płatniczych klienta.

W takim właśnie stosunku do tej grupy klientów wyraża się poczucie więzi społecznej i stopień integracji. Uspołecznienie adwokatury miało m.in. na celu uczynienie usług adwokackich dostępnymi nawet dla nisko zarabiających ludzi pracy. My, jako samorząd, winniśmy zapewnić realizację tego postulatu.

W ramach ogólnej tendencji do deglomeracji w dużych ośrodkach

miejskich wydaje się konieczne rozważenie także sprawy lokalizacji zespołów w różnych punktach dużych miast. Panująca tendencja do skupienia wszystkich zespołów w centrum, nawet bardzo dużych miast, nie wydaje się słuszna. Gdyby wszystkie zespoły mogły się mieścić w bezpośrednim sąsiedztwie sądów, to taka polityka byłaby uzasadniona bliskością miejsca wykonywania pracy zawodowej, ale jeśli taka sytuacja nigdzie nie jest możliwa do zrealizowania, to drugą przesłanką do właściwej lokalizacji zespołów musi być bliskość potencjalnych klientów, a więc dzielnice mieszkalne. Dawałoby to możliwość mieszkańcom załatwiania spraw w zespołach bez zbędnej straty czasu. Celowe zatem byłoby zorganizowanie w każdej dzielnicy mieszkalnej przynajmniej jednego zespołu adwokackiego. Dotyczy to oczywiście dużych miast, takich jak Warszawa, Łódź, Kraków i Poznań. Jeśli przy rozważaniu tego problemu dać pierwszeństwo racjom społecznym, interesowi klientów (a to właśnie powinno decydować o lokalizacji zespołów), to wydaje się, że stanowisko w tej kwestii może być tylko jedno: należy organizować zespoły w każdej dzielnicy.

VIII Plenum poświęciło dużo uwagi problemowi dyscypliny obywatelskiej wskazując, że demokracja i dyscyplina obywatelska to nierozdzielne pojęcia.

Dla nas z pojęciem dyscypliny wiąże się nie tylko zagadnienie etyki, ale również dyscyplina organizacyjna w stosunkach wewnątrzzespołowych i wewnątrzśrodowiskowych.

Na warszawskiej konferencji partyjnej tow. Gierek powiedział: „Demokracja socjalistyczna to jedność praw i obowiązków, to kojarzenie aktywności politycznej i społecznej z dyscypliną obywatelską”.

To stwierdzenie wskazuje nam na to, że braku dyscypliny, np. finansowej czy etycznej, nie można zastąpić aktywnością społeczną lub polityczną, co jest niezmiernie ważne przy ocenie kadr na dziś i na jutro. Dyscyplina obywatelska musi się stać wewnętrzną sprawą każdego adwokata, w tym także w zakresie spraw finansowych. Żadna kontrola NRA lub rad adwokackich nie jest w stanie zapewnić np. prawidłowości finansowych, jeżeli kierownik zespołu i zebranie zespołu na to zagadnienie nie będzie zwracać dostatecznej uwagi.

W ostatnim półroczu dzięki operatywności niektórych dziekanów i rad adwokackich oraz odpowiedniego oddziaływania na kierowników zespołów znacznie wzrosła ściągalność należności zespołów, nawet o blisko 20%. Równocześnie podwyższa się stopniowo przeciętna wartość jednostkowa spraw. Tutaj jednak konieczna jest kontrola pojedynczych wypadków. Dostatecznie wnikliwa analiza poszczególnych wypadków pozwoli radzie adwokackiej wyciągać właściwe wnioski organizacyjne i kadrowe. W niektórych radach jest wiele w tej dziedzinie do zrobienia.

Dyscyplina obywatelska to także postawa społeczno-polityczna. W tym zakresie adwokatura wykazuje dojrzałość i niejednokrotnie dawała temu wyraz. Pojedyncze, nie przemyślane wysoki nie zmieniają ogólnej oceny, przeciwnie, wręcz ją potwierdzają.

VIII Plenum i późniejsze wojewódzkie konferencje partyjne dużo miejsca poświęciły sprawom kadrowym i polityce w tym zakresie. W jednej ze swych wypowiedzi tow. Gierek stwierdził: „Podstawą po-

lityki kadrowej partii musi być sprawiedliwa ocena rezultatów pracy (...). Tak więc praca, rzeczywistość postawa i dyscyplina obywatelska powinny stanowić miernik ocen i wartości naszych kadr. W dyskusjach tych zwracano uwagę, że czasami niektórzy krzykliwością słów i demagogią usiłują siać zamęt w umysłach. Podkreślano konieczność dokonywania oceny ludzi nie według ich słów, ale według ich czynów.

Dla nas ma to bardzo istotne znaczenie, gdyż polityką kadrową objęta jest cała adwokatura, a nie tylko jej samorząd, każdy bowiem z adwokatów w swej działalności zawodowej reprezentuje środowisko i kształtuje opinię tak o sobie jak i o środowisku.

Przechodząc do dalszych kwestii wiążących się z VIII Plenum, pragnę omówić problematykę wynagrodzeń.

Ustawa o ustroju adwokatury przyjmuje zasadę, że między najniższymi a najwyższymi wynagrodzeniami nie może być zbyt dużej rozpiętości. Różnice wynagrodzeń powinny być niwelowane równomiernym podziałem pracy. Dążeniem samorządu było i jest, aby wynagrodzenia jak największej liczby adwokatów były wysokie. Środkiem do tego było ustanowienie górnej granicy wynagrodzenia oraz stopniowe podwyższanie dolnej granicy, czyli udziału stałego. W ciągu ostatnich kilku lat we wszystkich izbach udział stały został podwyższony, w tym w 5 izbach do kwoty 3 000 zł, a w 12 izbach do kwoty 2 500 zł.

W roku 1970 wynagrodzenia w wysokości ok. 3 tys. zł, a więc niewiele przekraczające obowiązujące minimum, otrzymało 433 osoby. Wynagrodzenie w granicach 3—5 tys. zł osiągnęło 2 200 osób, a więc prawie 60% członków zespołów. Wynagrodzenia w granicach 5—8 tys. zł osiągnęło 776 osób, wynagrodzenia zaś w pobliżu górnej granicy wynagrodzeń — 305 osób. Sytuacja powyższa wskazuje na konieczność szczególnej troski samorządu o osoby, które reprezentują najliczniejszą grupę zarobkową, i dlatego celowe jest rozważenie przez niektóre z rad adwokackich sprawy podwyższenia udziału stałego. Doświadczenie wykazuje, że podwyższenie udziału stałego wpływa korzystnie na wysokość obrotów.

W kontekście z uchwałami Partii i Rządu w odniesieniu do emerytów i rencistów należy rozważyć również i nasze możliwości w tym zakresie. Prezydium NRA, po dokładnym przeanalizowaniu obecnej sytuacji finansowej Funduszu Samopomocy Koleżeńskiej, uznało za możliwe zaproponować podwyższenie w ramach dotychczasowej składki na rzecz FSK dopłatę do emerytur i rent do wysokości 2 400 zł, czyli o 100 zł, z dniem 1.VII.1971 r. Równocześnie Prezydium NRA proponuje, aby rady adwokackie przedyskutowały w swoich środowiskach, w szczególności na zgromadzeniach delegatów, kwestię podwyższenia składki na FSK do wysokości 100 zł w celu ustanowienia dopłaty minimalnej tym adwokatom, którzy przepracowali w adwokaturze np. co najmniej 25 lat, w wysokości 500 zł miesięcznie — niezależnie od wysokości pobieranej emerytury lub renty, tym zaś adwokatom, którzy pracowali w adwokaturze co najmniej 15 lat, ustalić najniższą dopłatę w kwocie 300 zł (oczywiście jest to jeden z możliwych wariantów, jaki mógłby być przyjęty). Powyższy projekt pozwoliłby usunąć wypadki, że ktoś przez długie lata pracy w adwokaturze płacił na rzecz samorządu i Fun-

duszu znaczne kwoty, a potem kiedy przeszedł na emeryturę nie od samorządu nie otrzymuje, gdyż wysokość jego emerytury przekracza określoną granicę np. 2 300 zł (w przyszłości 2 400 zł, jeżeli ten projekt zostanie przyjęty).

Prezydium NRA zauważyło jednak, że w chwili obecnej dopłaty do wysokości 2 300 zł pobiera 96 adwokatów, którzy mają niższą podstawę wymiaru renty niż wysokość łączna renty i dopłaty ze strony samorządu, a więc obecnie otrzymują oni więcej, niż wynosiły ich wynagrodzenia w czasie pracy. Z tych względów Prezydium NRA podaje w wątpliwość zasadność dalszego podwyższenia tej grupie osób świadczeń ze strony samorządu i dlatego proponuje przyjęcie zasady, że podwyżka wyrównania rentowego — zarówno obecna jak i przewidywana ewentualnie w 1972 r. — nie dotyczy tych osób, które mają podstawę wymiaru renty niższą niż granica górnej dopłaty, tzn. 2 300 zł.

Prezydium NRA dokona szczegółowych wyliczeń, może się bowiem okazać, że w 1972 roku będzie możliwe — przy składce 100 zł — podwyższenie dopłat do wysokości 2 500 zł.

Obecnie korzysta z dopłat ok. 400 osób, ale ogółem jest ok. 800 adwokatów pobierających emerytury lub renty. Konieczne jest zatem ustalenie wysokości ich emerytur lub rent, tak by można było wyliczyć liczbę osób i sumę, jaką należałoby dopłacać, gdyby górna granica, do wysokości której dokonywano by dopłat, wynosiłaby 2 500 zł.

Jeśli chodzi o renty rodzinne, to Prezydium NRA na jednym z poprzednich posiedzeń zaleciło już Komisji Samopomocy Koleżeńskiejskiej przyznanie dopłat do wysokości 1 000 zł.

Wprowadzając te pewne korektury płac, nie należałoby pominąć tutaj aplikantów, których wynagrodzenia ustalone zostały przed 5 laty. W ciągu tego czasu zmieniła się sytuacja zarobkowa adwokatów i podwyższony został udział stały. To uzasadnia podwyższenie płac aplikantów w trzecim roku aplikacji o 200 zł, tj. do kwoty 2 200 zł z dniem 1.VII.1971 r.* W ten sposób wynagrodzenia tych aplikantów byłyby zrównane z wynagrodzeniami asesorów. Podwyżka płac aplikantów spowodowałaby wzrost wydatków FSAA o ok. 300 tys. zł rocznie, a jeśli chodzi o rok bieżący, to o 150 tys., co powinno się zmieścić w przyjętym budżecie na bieżący rok.

Ostatnią kwestią, którą chciałbym poruszyć, to sprawa poprawy warunków pracy. Jest to jeden z węzłowych problemów, tak żywo dyskutowany obecnie, a w adwokaturze od wielu lat pochłaniający wszystkie środki finansowe.

W ciągu ostatnich 7 lat wydatkowaliśmy centralnie przeszło 35 milionów zł na poprawę warunków pracy, tzn. na lokale i ich urządzenie. Potrzeby w tej mierze obejmują w tej chwili jeszcze raz taką sumę, a my możemy przeznaczać na to rocznie najwyższej ok. 5 milionów. Prezydium NRA zwróciło się o pomoc do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o przydzielanie zespołom lokali w sądach, zwłaszcza w nowo budujących się, i o poparcie naszych starań u władz administracyjnych w sprawie sprzedaży lokali spółdzielczych lub w sprawie przydziałów kwaterekowych. Rozwiązanie tego problemu nie wydaje się, niestety,

* Tego postulatu Plenum NRA nie uchwaliło.

być bliskie. W tej sytuacji należy bardziej aktywizować w tym zakresie same zespoły w celu podjęcia starań o uzyskanie przydziałów kwaterunkowych lub o wynajmowanie lokali u osób prywatnych.

Przedstawiłem tutaj najważniejsze problemy, jakie dla samorządu wynikają z uchwał VIII Plenum i z realizacji odnowy życia społecznego, politycznego i gospodarczego. Sądzę, że dyskusja znacznie wzbogaci tę problematykę.

W dniu 18.III.br. odbyło się spotkanie Prezydium NRA z kierownictwem Ministerstwa Sprawiedliwości, w którym uczestniczył Minister prof. Walczak, Wiceminister dr Rusek, tow. Syty i naczelnik wydziału tow. Lityński. Spotkanie to odbyło się w związku z problematyką posiedzenia w dniu 20.III., tzn. zadań samorządu po VIII Plenum Partii.

Po przedstawieniu przez członków Prezydium NRA aktualnej sytuacji w adwokaturze i zadań na najbliższy okres, Minister Sprawiedliwości dokonał oceny tej sytuacji i przedstawił pogląd Ministerstwa na niektóre z poruszonych przez nas zagadnień.

Minister Walczak powiedział m.in., że ocena społeczna i polityczna wymiaru sprawiedliwości zależy od jakości pracy wszystkich czynników współpracujących z wymiarem sprawiedliwości, a więc także i od adwokatury. Społeczeństwo nie dokonuje ocen poszczególnych pionów, ale dokonuje oceny całościowej wymiaru sprawiedliwości.

W ciągu ostatniego dziesięciolecia adwokatura umocniła swoje pozycje w wymiarze sprawiedliwości, odbudowała swój autorytet i rangę społeczną zawodu. Okrzepła rola samorządu, a to, że samorząd bierze w swoje ręce sprawy adwokatury i czuje się odpowiedzialny również za sytuację moralno-polityczną, uważać należy za zjawisko prawidłowe. Adwokatura dokonuje systematycznie oczyszczania swoich szeregów z ludzi nieodpowiednich.

Po tych pozytywnych stwierdzeniach Minister powiedział, że nie można jednak nie widzieć braków w pracy adwokatury. Szczególnie obecnie po VIII Plenum należy, jak powiedział Minister, przejrzeć wszystkie zakamarki naszej pracy i usunąć te braki, które obecnie dostrzegamy. Na spotkaniach kierownictwa politycznego i członków Rządu z różnymi środowiskami w ostatnim okresie, w tym również tych, w których uczestniczył Minister, podnoszono szereg zarzutów pod adresem sądownictwa: orzecznictwa sądów, przewlekłości postępowania sądowego itp. Mówiono także krytycznie o adwokaturze. Wskazywano, że adwokaci nie zawsze prawidłowo korzystają ze swoich uprawnień sądowych. Stwierdzano na tych spotkaniach, że często dla najniżej zarabiających usługi adwokackie są za drogie, że jest to czynnik utrudniający ludziom pracy dochodzenie swoich roszczeń pracowniczych oraz że istnieją czasami trudności w znalezieniu adwokata w określonej specjalności. Chodziło tu najprawdopodobniej o małe zespoły, gdzie nie wszystkie specjalności są reprezentowane (np. brak jest adwokatów ze znajomością problematyki ubezpieczeń społecznych). Z tym zagadnieniem łączy się również sprawa rozmieszczenia adwokatów zarówno co do ich liczby jak i zawodowych kwalifikacji.

Minister zwrócił uwagę na konieczność usprawnienia działania całego wymiaru sprawiedliwości, przy czym adwokatura może się przyczynić do realizacji tego w znacznym stopniu. Podkreślał obowiązek przestrze-

gania odpowiedniego poziomu wystąpień zarówno pisemnych jak i ustnych, mówił o przestrzeganiu terminowości w czynnościach adwokata. Minister zwracał również uwagę na kontrowersyjne opinie co do udziału adwokatów w czynnościach śledczych, podkreślając jednocześnie intencję ustawodawcy w tej sprawie. Zalecił samorządowi zbadanie tej sprawy i ustalenie, jak przedstawia się realizacja uprawnień procesowych adwokatów w praktyce.

Następnie Minister powiedział, że dla Ministerstwa i wymiaru sprawiedliwości nie jest obojętna atmosfera polityczna w adwokaturze. Stwierdzając dojrzałość obywatelską całej adwokatury, Minister zwrócił jednocześnie uwagę, że nie powinno się bagatelizować nawet pojedynczych nieodpowiedzialnych wystąpień. Rzutu ją one bowiem niekiedy na uproszczone oceny sytuacji politycznej w całym środowisku adwokatury.

Proces odnowy życia społecznego uzasadnia również optymistyczne spojrzenie na rozwój sytuacji w adwokaturze. Ministerstwo z dużą życzliwością patrzy na problemy adwokatury i będzie się starać o to, by pomagać w ich rozwiązywaniu i przewycięzaniu trudności, których nie brak w adwokaturze. Minister powiedział przy tym m.in.: „Zachęcam samorząd do pogłębienia samorządności w zakresie własnych spraw adwokatury. Byłbym rad, gdybym jako Minister mógł jak najrzadziej korzystać ze swoich uprawnień”. To oświadczenie przyjęliśmy ze szczególnym zadowoleniem.

W związku z różnymi projektami, z jakimi Prezydium NRA zamierzało wystąpić, Minister wyraził pogląd, że podnoszenie wynagrodzeń adwokatów powinno następować przez obniżanie kosztów, a nie przez podwyższanie górnej granicy obrotów. Wskazał również na to, żeby usługi adwokackie przybliżyć bardziej do klienta zarówno jeśli chodzi o miejsce ich świadczenia, jak i gdy chodzi o cenę. Co się tyczy płac aplikantów, to Minister proponował rozważenie podwyżki w zależności od tego, czy aplikant pracuje dodatkowo. W związku z tym prosiłbym o to, aby tę uwagę Ministra uwzględnić w toku dyskusji, jaka się będzie toczyć w związku z przedstawionym projektem podwyżki.

Jednocześnie Minister poinformował Prezydium NRA, że uwzględnił nasz memoriał w sprawie urzędówek i w kwestii tej wydane już zostały szczegółowe zarządzenia wykonawcze do prezesów sądów wojewódzkich. Chodzi tu głównie o te izby, w których liczba urzędówek karnych przekracza według naszej oceny uzasadnione potrzeby (np. Gdańsk wykazuje 63% urzędówek w stosunku do spraw z wyboru).

Minister ustosunkował się również do pewnych problemów perspektywicznych, jakie stoją przed adwokaturą. Mówił o tym, że samorząd będzie musiał, i to w niedługim czasie, rozważyć i ustosunkować się do kwestii kadrowych w związku z napływem młodzieży chcącej się dostać do adwokatury. Wskazywał również na to, że jest wielu radców prawnych, b. sędziów i b. prokuratorów, którzy zabiegają o wejście do adwokatury czynnej zawodowo w zespołach.

Minister zwrócił również uwagę na problem społecznych biur pomocy prawnej, który to problem wcale nie wygasł, jak mogłoby się pozornie wydawać. Dodał, że tym problemem interesują się czynniki społeczne i polityczne. Sprawa powołania tych biur jest sprawą otwartą.

Następnie Minister przeszedł do problemu nowelizacji, stawiając py-

tanie, czy ustawa, która weszła w życie lat temu 7, jest w całości wykonywana, czy spełnia ona swoje zadanie i jakie na tym tle wyłaniają się uwagi. Minister wyraził pogląd, że ustawa wymaga dalszego jeszcze sprawdzenia w praktyce, niezależnie jednak od tego należałoby gromadzić krytyczne uwagi i postulaty. Minister podkreślił, że przyszła nowelizacja będzie musiała uwzględnić nie tylko te uwagi, jakie zgłosi adwokatura, ale również i te, które przedstawi społeczeństwo. Minister wskazał na konieczność poprawy sytuacji w zakresie terenowego rozmieszczenia adwokatów, w tym celu więc rady adwokackie powinny dokonać dokładnej analizy. Chodzi bowiem również i o to, by stworzyć miejsca pracy dla młodzieży prawniczej.

Minister podkreślił, że jednym z najważniejszych zadań samorządu jest problem jakości pracy, sprawa podnoszenia kwalifikacji, bo od tego zależy również poziom wymiaru sprawiedliwości, a więc praworządności. W tym zakresie adwokatura musi dać swój wkład.

Wspomniał również Minister o zagadnieniu specjalizacji podkreślając, że musiałoby to zakładać stworzenie systemu bodźców materialnych dla adwokatów uzyskujących specjalizację, to zaś z kolei wymaga zmian ustawodawczych w taksie za czynności zespołów adwokackich.

W tej chwili sprawa specjalizacji jest poddana pod szeroką dyskusję środowiskową. Z jakimi wnioskami w przyszłości wyjdzie NRA do Ministerstwa w tej sprawie — będzie to zależało od wyników tej dyskusji. Na pewno sprawa nie jest prosta, a samo zagadnienie bardzo kontrowersyjne.

Na zakończenie swych wypowiedzi Minister życzył, aby dzisiejsze posiedzenie poświęcone problemom VIII Plenum było bogate nie tylko w słowa, ale żeby poszły za nimi również czyny, żeby nastąpiło, i to jak najszybciej, większe zaangażowanie, w szczególności w zakresie wykonawstwa.

I chyba tym życzeniem Ministra, do którego nic więcej dodać nie można, kończę swój referat, którego celem było właściwie wprowadzenie do dyskusji na temat zadań samorządu po VIII Plenum. Otwieram więc dyskusję nad tym punktem porządku dziennego.

INETTA JĘDRASIK-JANKOWSKA

Ochrona ubezpieczeniowa adwokatów z tytułu wypadku w drodze do pracy lub z pracy

Ustawa o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin¹ bardzo szeroko określa krąg osób mających prawo do przewidzianych w niej świadczeń na równi z osobami pozostającymi w stosun-

¹ Ustawa z dnia 23.I.1968 r., Dz. U. Nr 3, poz. 6 (zwana dalej ustawą o p.z.e.).